

THE STUDENTS' INDEPENDENT WORK IN UKRAINIAN
FOR PROFESSIONAL PURPOSES:
SYSTEM AND SYNERGETIC ASPECTS

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ
З ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ:
СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧНІ АСПЕКТИ

The purpose of the article is to construct the algorithm for organization of the students' independent work in the context of mastering the «Ukrainian for Professional Purposes» discipline by the students of the 012 Preschool Education and 013 Primary Education specialties; to analyze the stages of its implementation in terms of the competence-based approach.

Methodology. In order to determine the degree of disclosure of the problem in the scientific information space the analytical and synthetic method was used; to build the algorithm for organization of the students' independent work the methods of generalization and visualization were used; the method of systematization was used during the reproduction of the system and synergetic relations in the process of organizing the independent work in the «Ukrainian for Professional Purposes» discipline.

Scientific novelty. The author's definition of the «students' independent work in mastering the Ukrainian language for professional purposes» concept has been formulated. The algorithm of step-by-step preparation, realization and control of the independent work in the analyzed discipline has been worked out. The synergetic aspects of the organization of the system of the future teachers' independent work have been determined.

Conclusions. The peculiarities of the system organization of the independent work in the «Ukrainian for Professional Purposes» discipline include taking into account extracurricular work within the syllabus and related to it, as well as the formation of the students' mental and activity independence during lectures and practical classes. The organization of the independent work passes 4 stages: projective and methodical, organizational and administrative, procedural, control. Individualization of training is carried out with the help of the level requirements for the performance and appropriate evaluation criteria. The synergetic aspects of the organization of the system of the future teachers' independent work include profiling its content, correction of the evaluation system and deadlines depending on the type of the final control, the choice of the forms of doing the work.

Key words: independent work, competence-based approach, Ukrainian for Professional Purposes, distance education, system and synergetic aspects.

Мета статті – побудова алгоритму організації самостійної роботи у контексті опанування дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» студентами спеціальностей 012 Дошкільна освіта та 013 Початкова освіта; аналіз етапів його реалізації з погляду компетентнісного підходу.

Методологія. Для визначення ступеня розкриття проблеми в науковому інформаційному просторі використано аналітико-синтетичний метод; для побудови алгоритму організації самостійної роботи застосовано методи узагальнення та візуалізації; метод систематизації використано під час відтворення системно-синергетичних зв'язків у процесі організації самостійної роботи з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням».

Наукова новизна. Сформульовано авторське визначення поняття «самостійна робота студентів з вивчення української мови за професійним спрямуванням».

Побудовано алгоритм поетапної підготовки, реалізації та контролю самостійної роботи з аналізованої дисципліни. Визначено синергетичні аспекти організації системи самостійної роботи майбутніх фахівців педагогічної галузі.

Висновки. До особливостей системної організації самостійної роботи під час вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» належить урахування позааудиторних видів діяльності в межах програми та дотично до неї, а також формування мисленнєвої та діяльнісної самостійності студентів під час лекційних і практичних занять. Організація самостійної роботи проходить 4 етапи: проєктивно-методичний, організаційно-управлінський, процесуальний, контрольний. Індивідуалізація навчання здійснюється за допомогою рівневих вимог до виконання та відповідних критеріїв оцінювання. До синергетичних аспектів організації системи самостійної роботи майбутніх фахівців педагогічної галузі віднесено профілізацію її змісту, корекцію системи оцінювання і термінів виконання залежно від виду підсумкового контролю, вибір форм виконання.

Ключові слова: самостійна робота, компетентнісний підхід, українська мова за професійним спрямуванням, дистанційне навчання, системно-синергетичні аспекти.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. В умовах швидкої інформатизації і технологізації суспільства самостійна робота перетворилася з додаткового на найважливіший вид освітньої діяльності майбутніх фахівців. Основна мета самостійної роботи студентів змістилася з вправлення в певному виді діяльності без сторонньої допомоги на вміння працювати з різними джерелами інформації, критично оцінювати її, систематизувати, фільтрувати, презентувати, що в підсумку повинно стимулювати їх професійне зростання, ініціативність і творчу активність. Відповідно важливого значення набуває роль викладача як організатора і керівника самостійної роботи з навчальної дисципліни.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Самостійна робота (СР) як об'єкт наукового вивчення займає провідні позиції в педагогічних розвідках. Досліджено психологічні аспекти СР, сутність поняття, види й форми, лінгводидактичні принципи організації, методи й засоби здійснення, особливості планування та контролю. У контексті нашого дослідження методично вартісними є саме ті праці, що висвітлюють специфіку СР студентів у процесі вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» (УМзаПС).

З огляду на хронологію існування дисципліни перша публікація (авторства Л. Удод) присвячена мотиваційній функції СР. Науковець наголошує на важливій ролі вивіреного рівня складності завдань, оскільки надто легкі завдання не викликають інтересу в студентів, знижуючи мотивацію, а занадто складні негативно впливають на самооцінку. Саме «цікаве,

зрозуміле й посильне для студента» завдання для СР, на думку автора, формує «високий рівень внутрішньої мотивації» (Удод, 2014, с. 78-79). Наступним за хронологією з'являється дослідження змісту СР з УМзаПС О. Панькевич (2015) у контексті імплементації Закону України «Про вищу освіту». Авторка розглядає теоретичні аспекти вебквестів як форми організації СР студентів; пропонує модель застосування вебквестів у процесі вивчення УМзаПС; наголошує на необхідності професійного спрямування проблемних завдань, однак практичного втілення на прикладі конкретних тем ці розробки не отримали.

Пошук профілізованих форм організації СР студентів під час вивчення УМзаПС становить мету публікації О. Дженжеро (2016). До таких завдань науковиця зараховує впорядкування студентського словничка «Антисуржик», підготовку мультимедійних презентацій, лексико-фразеологічний аналіз тексту за планом, анотування й аналіз словників чи довідників та ін. (Дженжеро, 2016, с. 168-170). На фаховій зорієнтованості завдань СР з УМзаПС наголошує О. Гриджук, пропонує свою систему вправ для студентів лісотехнічних спеціальностей (Гриджук, 2017). Т. Громко розкриває значення СР не тільки в контексті конкретної навчальної дисципліни, але й у ширших межах: як «формування навичок самостійної праці у цілому – у навчальній, науковій, професійній діяльності» (Громко, 2018, с. 80). Отже, цілеспрямованих розвідок щодо організації СР з УМзаПС майбутніх фахівців педагогічної галузі в сучасному науковому інформаційному просторі не виявлено.

Формулювання цілей статті. Метою статті є побудова алгоритму організації СР у контексті опанування дисципліни

«УМзаПС» студентами спеціальностей 012 Дошкільна освіта й 013 Початкова освіта; аналіз етапів його реалізації з погляду компетентнісного підходу.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного дослідження. Для визначення ступеня розкриття проблеми в науковому інформаційному просторі використано аналітико-синтетичний метод; для побудови алгоритму організації СР студентів застосовано методи узагальнення та візуалізації; метод систематизації використано під час відтворення системно-синергетичних зв'язків у організації СР з дисципліни «УМзаПС». Реалізація процесуального та контрольного етапів організації СР студентів передбачала застосування методів мотивації навчально-пізнавальної діяльності, інтелектуальної колективної роботи, імітаційних індивідуальних методів; контролю, самоконтролю і взаємоконтролю.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для трактування терміна «самостійна робота» спиратимемося на загальнопедагогічні дослідження, що містять різносторонній аналіз цього поняття. Акценти в наявних визначеннях розставлені у такий спосіб: 1) СР – організована викладачем навчальна діяльність студентів, яка відбувається без його допомоги та безпосередньої участі (О. Дереза, С. Дереза, & Болтянський, 2018; Кремень, 2008, с. 803); 2) СР – контрольована студентом діяльність відповідно до його внутрішньої мотивації, визначена опосередкованим керівництвом викладача (Даниленко, 2020; Задорожна, 2012, с. 19); 3) СР – поєднання різновидів колективної та індивідуальної освітньої діяльності під час аудиторних занять чи поза ними (Ситнік, 2021; Хміль та ін., 2017); 4) СР – показник активності студента, його творчих зусиль, дослідницьких умінь, мотивації до самовдосконалення (Волкова, & Устименко, 2016; Гриджук, 2017); 5) основне завдання СР – формування самостійності як професійно необхідної якості особистості, підтримання інтересу до обраного фаху (Картель, 2006; Shepherd, 2001).

Оскільки в широкому розумінні самостійною є вся розумова діяльність студентів, спрямована на сприймання, усвідомлення й реалізацію нової інформації, поняття «самостійна робота студентів з вивчення УМзаПС» у нашому тлумаченні отримує таке формулювання: це організований і керований викладачем різновид освітньої діяльності студентів, що здійснюється на основі консультативної взаємодії в межах програми дисципліни (аудиторно й

позааудиторно), а також дотично до основних тем УМзаПС (позааудиторно), орієнтований на формування основних компетентностей, визначених програмою, й передбачає внутрішню мотивацію, самоорганізацію, самоконтроль, самокорекцію з боку студентів і контроль результатів з боку викладача.

Експериментальна методика навчання УМзаПС передбачала системно-синергетичну організацію СР студентів у межах програми (аудиторно й позааудиторно) та дотично до неї (позааудиторно: поглиблене вивчення, виступи на конференціях, робота в проблемній групі, неформальна освіта тощо). До синергетичних аспектів організації системи СР майбутніх фахівців педагогічної галузі відносимо профілізацію її змісту (підбір текстів фахового спрямування, професійна адаптація завдань, вправ, проблемних ситуацій відповідно до спеціальності 012 Дошкільна освіта чи 013 Початкова освіта), корекцію системи оцінювання і термінів виконання залежно від виду підсумкового контролю, вибір форм виконання.

Алгоритм організації СР студентів з УМзаПС у межах програми побудовано на основі поетапної підготовки, реалізації і контролю:

1. Проективно-методичний етап передбачав формування змісту СР і планування обсягу годин на кожен вид роботи з урахуванням цільового компонента методичної системи дисципліни та вимог навчального плану. Ці аспекти, а також відбір методів і форм виконання СР, визначення форм контролю та критеріїв оцінювання відображено в усіх видах навчально-методичного забезпечення: робочих навчальних програмах, посібниках, електронних ресурсах та ін.

2. Організаційно-управлінський етап реалізовано шляхом інформування студентів про види СР під час вивчення дисципліни «УМзаПС», мету кожного з них, графік виконання, можливості консультування, критерії оцінювання, наявність навчально-методичного супроводу та ін. Апробовано дві форми організації СР: тематичну й перспективну. Тематична форма організації СР студентів передбачала реалізацію організаційних аспектів перед кожною наступною темою. Перспективна форма втілювалася в попередньому (на першому занятті) ознайомленні студентів із графіком та алгоритмом виконання СР під час вивчення всього курсу «УМзаПС», критеріями оцінювання та вагою отриманих оцінок у підсумковому результаті. Перспективна форма організації СР, на нашу думку, є більш ефективною, оскільки посилює мотиваційний компонент навчання, створюючи загальне

уявлення про можливість досягнення високих результатів і застосування набутих умінь у майбутній професійній діяльності.

3. Процесуальний етап організації СР з УМзаПС передбачав зворотний зв'язок зі студентами під час виконання отриманих завдань, консультування щодо мети (формування компетентностей), способів виконання, форм презентації, допоміжних засобів, академічної доброчесності тощо. Проаналізуємо застосовані види СР на процесуальному етапі.

Робота з фаховими періодичними виданнями як один із видів СР студентів сприяє формуванню цілої низки компетентностей: загальнонаукової (шляхом ознайомлення з фаховими науковими публікаціями, спостереженням за структурою наукової статті, порядком викладу думки, розташуванням реквізитів на аркуші видання, виконанням бібліографічного оформлення в списку джерел тощо), інформаційно-технологічної (робота з пошуковими інформаційними системами), термінологічної (ознайомлення з фаховою термінологією та її використанням у наукових текстах), комунікативної (шляхом набуття навичок публічного виступу в процесі презентації результатів СР, імпровізованих відповідей на запитання) компетентностей.

Згаданий вид СР дає можливість індивідуалізації навчання за допомогою рівневих вимог до виконання та відповідних критеріїв оцінювання. Так, 1-й рівень складності передбачає укладання списку джерел на основі найновіших наукових публікацій (за останні 3 роки), що складається не менше, ніж з 5 позицій. Виконання оцінюється в 3 бали, причому враховуємо фахову приналежність журналу, оскільки поширеною помилкою студентів у процесі виконання цього завдання є внесення до списку публікацій сайтів, методичних блогів, публіцистичних статей, які не відповідають умовам виконання цього завдання. Важливим критерієм під час оцінювання є також дотримання вимог до складання бібліографічного опису джерел. Суттєві труднощі для студентів на початковому етапі роботи з літературою становить розрізнення реквізитів видання чи публікації (поширене сплутування рубрики журналу й назви статті, похибки в оформленні номера журналу та сторінок публікації). Профілізація цього завдання СР забезпечується тематикою відповідно до спеціальності, наприклад: «Розвиток мовлення дітей дошкільного віку», «Психологічні особливості розвитку дітей дошкільного віку», «Навчальні ігри для дітей дошкільного віку», «Ігрова діяльність дошкільника» (О12

Дошкільна освіта); «Формування діалогічної компетентності учнів початкових класів», «Збагачення мовлення молодших школярів засобами образності», «Розвиток мовленнєво-творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку», «Формування культури мовлення молодших школярів на уроках української мови», «Розвиток читацького інтересу в учнів початкових класів» (О13 Початкова освіта).

2-й рівень складності передбачає складання тематичного конспекту, що є практичним застосуванням інформації теми «Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні», й оцінюється в 4 бали. Показниками якісного виконання є дотримання вимог конспектування, уміння виділити головне в тексті, відсутність змістових повторів, різноаспектний аналіз тощо. Для одержання найвищої оцінки на 3-у рівні необхідно продемонструвати вміння виступати публічно з обраної теми. Оцінювання здійснюється за такими показниками: самостійність виголошення доповіді (використання конспекту постійно, частково, без конспекту), орієнтування в темі роботи (відповіді на запитання викладача й студентів, узагальнення), самостійність висновків, дотримання комунікативних ознак культури мовлення.

Метою стилістичного оформлення текстів як виду позааудиторної СР з УМзаПС, передусім, є розкриття можливостей практичного застосування матеріалу теми «Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні» та формування стилістичної компетентності студентів як компонента компетентності лінгвістичної. Завдання передбачає опис одного поняття (за рекомендацією викладача) в усіх функціональних стилях (крім конфесійного) з дотриманням основних стилістичних ознак. Завдання індивідуалізується за двома рівнями. 1 рівень – створення текстів і їх взаємоперевірка шляхом презентації без озвучування стилю. Аудиторія встановлює стильову приналежність тексту, виділяючи характерні ознаки. До типових похибок належить сплутування текстів офіційно-ділового та публіцистичного стилів (наприклад, оголошення як реклама й оголошення-документ), неправильне мовне оформлення, невдала презентація і відповідно стильове співвіднесення текстів епістолярного стилю (наприклад, електронний лист, SMS-повідомлення, спілкування в чатах). 2 рівень складності орієнтований на підприємницьку й прагматичну компетентності через формування умінь працювати в команді, узгоджувати діяльність, виявляти

ініціативу та творчість у процесі створення і презентації колективного проекту.

До аудиторних видів СР з дисципліни «УМзаПС» належать завдання змістового модуля «Норми українського професійного мовлення та мови ділових паперів». Робота з реквізитами виконується після вивчення теми «Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації» й орієнтована на формування документознавчої компетентності (шляхом вдосконалення вміння структурувати документи відповідно до ДСТУ 4163:2020), термінологічної і дискурсивної компетентностей (використання зразків документів з галузі майбутньої професійної діяльності). Завдання полягає у поділі готових копій документів на реквізити, визначенні їхньої групової приналежності за чинним ДСТУ й дає можливість оцінити рівень кожного студента. В умовах дистанційного навчання студенти отримують документи для СР на платформі D-Learn шляхом випадкового вибору та демонструють результати на екрані в Zoom.

Після вивчення документації з кадрово-контрактних питань і групи довідково-інформаційних документів робочою навчальною програмою передбачено редагування документів як вид СР. Він передбачає графіко-стилістичну й структурну корекцію будь-якого з вивчених документів за випадковим вибором і теж виконується під час практичного заняття. Перевірка й демонстрація недоліків у аудиторії сприяє закріпленню знань з усіх видів документів, а не лише того, що був об'єктом редагування. Відповідно вдосконалюються документознавча, термінологічна, дискурсивна, редакторська компетентності.

Робота з мережевими ресурсами як вид СР у межах дисципліни «УМзаПС» передбачає застосування ІКТ для науково-дослідницької або навчально-дослідницької діяльності студентів. Виконується позааудиторно й спрямована на формування загальнонаукової, інформаційно-технологічної, підприємницької, дискурсивної компетентностей. Основними показниками для оцінювання якості робіт виступають: відповідність темі, самостійність виконання, технологічна грамотність.

Вивчення теми «Переклад і редагування наукових текстів» завершується виконанням завдання для СР з редагування фахових наукових текстів, поданих у посібниках і на дистанційній платформі D-Learn. Роботи оцінюються з урахуванням таких показників, як стилістична, правописна, граматична, термінологічна відповідність. Ефективним визнано колективне

редагування проблемних моментів, що сприяє вдосконаленню лінгвістичної та редакторської компетентностей усіх студентів.

На реалізацію дослідницького підходу в контексті УМзаПС спрямовані проектні види СР, зокрема оформлення індивідуальної папки з діловою документацією як підсумок вивчення другого змістового модуля та інформаційні, прикладні чи дослідницькі проекти за визначеною темою. Зміст і алгоритм проектування відображає провідні аспекти навчання через дослідження, а отже, виконання проектів забезпечує формування всіх компонентів компетентнісної парадигми УМзаПС.

До СР з дисципліни «УМзаПС» відносимо також ті види активної розумової діяльності, які здійснюють студенти під час лекційних і практичних занять, зокрема: активне слухання на лекціях, що передбачає діалог, дискусію, розв'язання навчальних проблемних ситуацій, складання стислого й докладного конспектів, виконання вправ, тестів; а також позааудиторне самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до всіх видів контролю та ін., – що є частиною поточної роботи на заняттях і не оцінюються як окремий вид СР.

4. Контрольний етап організації СР студентів з УМзаПС спрямований на оцінювання результатів СР і врахування їх під час здійснення підсумкового контролю. До основних форм контролю СР, застосованих у процесі реалізації експериментальної моделі навчання, належить тематичне тестування, практичні завдання, оцінювання усних відповідей, захист проектів, контрольна робота, самоконтроль і взаємоконтроль. Причому результати контролю аудиторних видів СР студенти одержують у день їх виконання. Позааудиторні види СР, які презентуються у формі усних виступів, індивідуальних чи колективних проектів і вимагають більших часових затрат для контролю, оцінюються впродовж усього періоду вивчення дисципліни та в окремі години, відведені для контролю СР. Результати тематичного і контрольного тестування виводяться автоматично в системі дистанційного навчання D-Learn (або на інших доступних платформах) і дають можливість студентам об'єктивно оцінити свої досягнення. Регулярність і систематичність контролю за СР студентів з УМзаПС відображена в робочих навчальних програмах й зафіксована в системі розподілу балів, які отримують студенти в процесі вивчення навчальних дисциплін (див. табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1

**Розподіл балів, які отримують студенти під час вивчення дисципліни «УМзаПС»
(013 Початкова освіта) (розроблено автором)**

Модуль 1								Модуль 2		Сума		
Навчальна (аудиторна) робота*								Самостійна робота		Сума		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Сума					
Робота на навчальних заняттях – 35 Контрольна робота – 15								50	Робота з фаховими періодичними виданнями – 5. Стилістичне оформлення текстів – 5. Редагування документів – 5. Робота з реквізитами – 5. Підготовка індивідуальної папки зі зразками ділової документації – 10. Підготовка інформаційних проєктів – 10. Робота з мережевими ресурсами – 5. Редагування фахових наукових текстів – 5.		50	100

*T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Таблиця 2

**Розподіл балів, які отримують студенти під час вивчення дисципліни «УМзаПС»
(012 Дошкільна освіта) (розроблено автором)**

Модуль 1								Модуль 2		Сума	Екзам. робота		
Навчальна (аудиторна) робота*								Самостійна робота		Сума			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Сума						
Робота на навчальних заняттях – 35 Контрольна робота – 15								50	Робота з фаховими періодичними виданнями – 5. Стилістичне оформлення текстів – 5. Редагування документів – 5. Робота з реквізитами – 5. Підготовка індивідуальної папки зі зразками ділової документації – 10. Робота з мережевими ресурсами – 5. Підготовка інформаційних проєктів – 10. Редагування фахових наукових текстів – 5.		50	100*0,2	50

*T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Об'єктивність контролю за видами СР студентів з дисципліни «УМзаПС», поданими у таблицях 1 і 2, забезпечується дотриманням у процесі оцінювання чітких показників якості виконання завдань, з якими студенти заздалегідь ознайомлені, і автоматизованою системою оцінювання тестових завдань. Важливе місце на контрольному етапі організації СР займає самоконтроль і взаємоконтроль студентами якості засвоєння матеріалу. З цією метою у

навчально-методичних посібниках передбачено питання для самоконтролю, а в тематичному тестуванні виставлений максимальний бал, що забезпечує перехід до вивчення наступної теми. Отже, проведений аналіз основних етапів організації СР студентів під час вивчення дисципліни «УМзаПС» відкриває можливість візуалізації цього процесу в системно-синергетичних зв'язках (рис. 1).

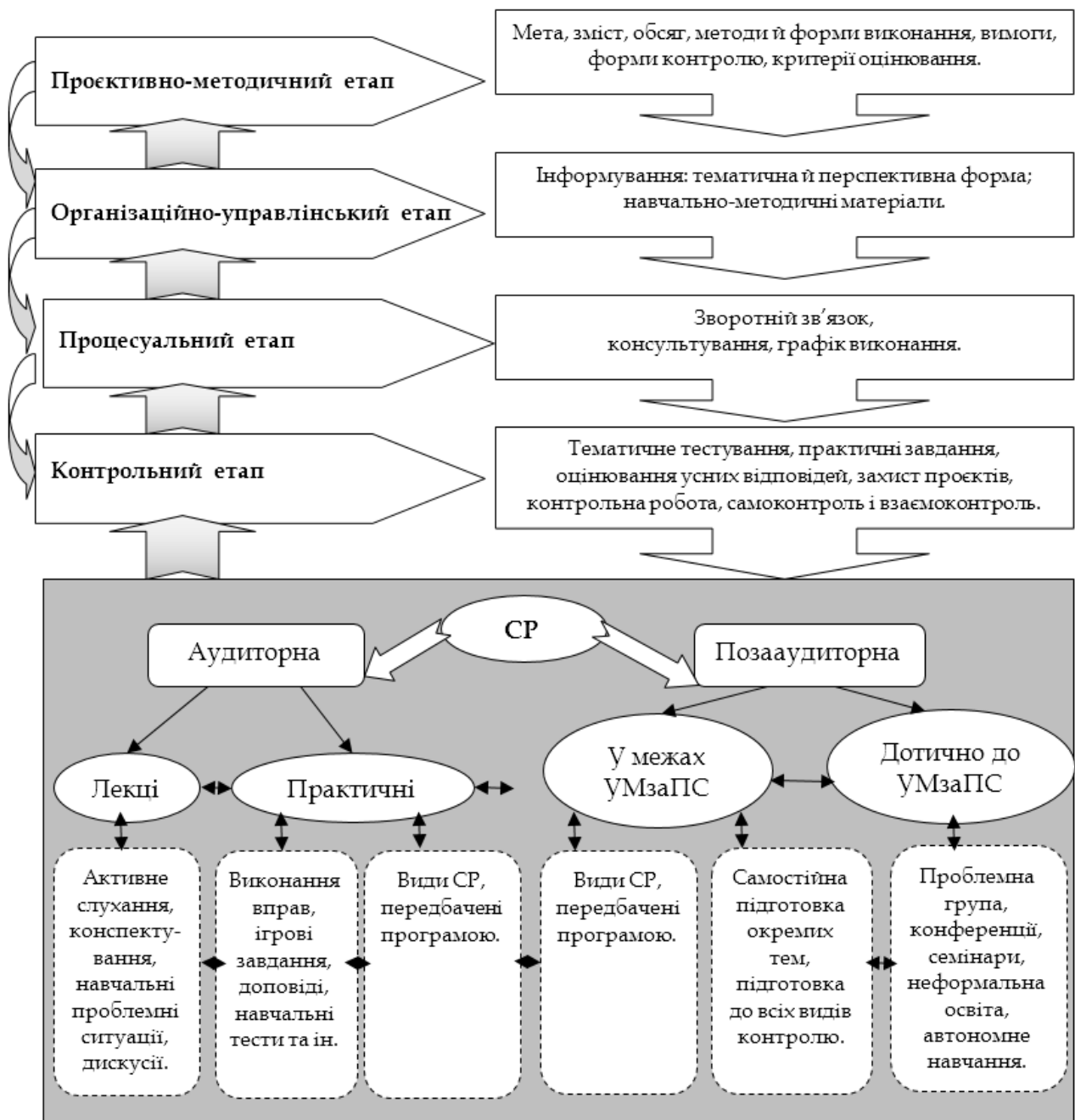

Рис. 1. Система організації СР студентів з дисципліни «УМзаПС»
(розроблено автором)

Рис. 1 відображає особливості системної організації СР студентів під час вивчення дисципліни «УМзаПС» разом з тими видами діяльності, що не внесені в програму навчальної дисципліни, однак мають безпосередній вплив на якість її опанування, а також можуть бути проміжним результатом у процесі формування необхідних

компетентностей. Мовиться про участь у роботі студентських наукових гуртків, проблемних груп, виступи на семінарах, наукових конференціях, публікації тез і наукових статей, здобуття неформальної освіти тощо. Неформальна освіта як доповнення до системи СР з дисципліни «УМзаПС» у напрямках діяльнісного

навчання, навчання у взаємодії і «навчання вчитися» знаходить вияв у проходженні студентами рекомендованих безкоштовних онлайн-курсів на освітніх платформах Prometheus і Coursera. Оскільки згадані онлайн-курси відображають лише окремі аспекти програми УМзаПС, однак забезпечують загальне розуміння процесів навчання, комунікації, роботи в інтернеті, можливість їх проходження закріплена в рубриці «Політика навчальної дисципліни УМзаПС» з відповідним оцінюванням, що відображено в силабусі.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, побудова системи СР студентів у процесі навчання дисципліни «УМзаПС» передбачала врахування синергетичних аспектів профілізації змісту, корекції термінів виконання і критеріїв оцінювання робіт студентів спеціальностей 012 Дошкільна освіта і 013 Початкова освіта, процесуально-організаційної структури СР у

межах програми, а також алгоритму поетапної підготовки, реалізації і контролю. Запропонований алгоритм реалізації СР з УМзаПС охоплює підготовчі аспекти на проєктивно-методичному етапі, координацію дій викладача й студентів – на організаційно-управлінському, інтерактивної взаємодії – на процесуальному етапі, об'єктивного оцінювання – на етапі контролю. Формування мисленнєвої та діяльнісної самостійності здобувачів вищої освіти у процесі виконання завдань СР з дисципліни «УМзаПС» є визначальним чинником успішного професійного становлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти та вчителів початкової школи. Перспективи подальших розвідок вбачаємо в розробці комплексу навчально-методичного забезпечення самостійної роботи студентів з УМзаПС із професійно адаптованим наповненням відповідно до спеціальності, з якої здійснюється підготовка фахівців.

Список використаних джерел

- Волкова, Н. П., & Устименко, К. В. (2016). Самостійна робота у процесі підготовки майбутнього вчителя до здійснення професійно-педагогічної комунікації. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*, 2 (12) (с. 161–171). Дніпропетровськ.
- Гриджук, О. Є. (2017). Самостійна робота з курсу «Українська мова професійного спрямування» в підготовці студентів лісотехнічних спеціальностей. *Науковий вісник Льотної академії*, 1 (с. 407–413). Кропивницький.
- Громко, Т. В. (2018). Самостійна робота з української мови (за професійним спрямуванням) для студентів історичного фаху. *Наукові записки*, 161 (с. 80–87). Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка.
- Даниленко, О. (2020). Самостійна робота з формування продуктивної граматичної компетентності майбутніх учителів у процесі навчання англійської мови після німецької. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3-4 (97-98), 12–26.
- Дереза, О. О., Дереза, С. В., & Болтянський, Б. В. (2018). Сутність і структура самостійної роботи студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*, 21 (с.146–150). Мелітополь: ТДАТУ імені Дмитра Моторного.
- Джэнджеро, О. Л. (2016). Творча самостійна робота студентів неспеціальних факультетів у процесі вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*, 135 (с. 167–171). Чернігів: ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка.
- Задорожна, І. П. (2012). *Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією* (Автореф. дис. д-ра пед. наук). Київ.
- Картель, Т. М. (2006). Самостійна робота студентів як умова їх професійного становлення. *Наукові праці*, 37 (Т. 50, с. 76–81).
- Кремень, В. Г. (Ред.). (2008). *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрінком Інтер.
- Панькевич, О. О. (2015, Іюль 24). Самостійна робота студентів в умовах імплементації Закону «Про вищу освіту» (на прикладі вивчення дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням»). В *Научный прогресс и его роль*, матеріали VII (LIX) Міжнародної науково-практичної конференції по філософським, філологічним, юридическим, педагогічним, економічним, психологічним, соціологічним і політичним наукам (Україна, г. Київ) (с. 54–60). Горловка: ФЛП Пантюх Ю.Ф.

- Ситнік, Т. (2021). Організація самостійної роботи студентів в умовах карантинних обмежень. *Молодь і ринок*, 2 (188), 43–48.
- Удод, Л. В. (2014). Самостійна робота як засіб мотивації студентів до вивчення української мови за професійним спрямуванням. *Таврійський вісник освіти*, 1 (1) (с. 74–83). Херсон.
- Хміль, О. В., Каськова, Л. Ф., Хміль, Д. О., Колот, Е. Г., Бережна, О. Е., & Солошенко, Ю. І. (2017). Методи організації самостійної роботи в сучасному навчанні студентів. В *Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів*, матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю (с. 176–177). Полтава.
- Shepherd, C. (2001). M is for Maybe. *Tactix: Training and communication technology in context*, p. 5.

References

- Volkova, N. P., Ustymenko, K. V. (2016). Samostiina robota u protsesi pidhotovky maibutnoho vchytelia do zdiisnennia profesiino-pedahohichnoi komunikatsii. [Independent work in the process of a future teacher's training for professional and pedagogical communication]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriiia «Pedahohika i psykhologhiia»*, 2 (12), (pp. 161–171). Dnipropetrovsk.
- Hrydzhuk, O. Ye. (2017). Samostiina robota z kursu «Ukrainska mova profesiinoho spriamuvannia» v pidhotovtsi studentiv lisotekhnichnykh spetsialnostei. [Independent work in the «Ukrainian Language for Professional Purposes» course in the forest engineering students' training]. *Naukovyi visnyk Lotnoi akademii. Seriiia: Pedahohichni nauky*, 1, (pp. 407–413). Kropyvnytskyi.
- Hromko, T. V. (2018). Samostiina robota z ukrainskoi movy (za profesiinym spriamuvanniam) dlia studentiv istorychnoho fakhu. [Independent work in Ukrainian Language (for Professional Purposes) for the students of historical specialty]. *Naukovi zapysky*, 161, (pp. 80–87). Kropyvnytskyi: RVV TsDPU im. V. Vynnychenka.
- Danylenko, O. (2020). Samostiina robota z formuvannia produktyvnoi hramatychnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv u protsesi navchannia anhliiskoi movy pislia nimetskoi. [Independent work on the future teachers' learning English after German productive grammatical competence formation]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 3-4 (97-98), 12–26.
- Dereza, O. O., Dereza, S. V., Boltianskyi, B. V. (2018). Sutnist i struktura samostiinoi roboty studentiv v umovakh osobystisno oriientovanoho navchannia. [The essence and structure of students' independent work in terms of the personality-oriented learning]. *Udoskonalennia osvitiio-vykhoovnoho protsesu v zakladi vyshchoi osvity: zbirnyk naukovo-metodychnykh prats. – Improving the educational process in a higher educational institution: the collection of scientific and methodological works*, 21, (pp. 146-150). Melitopol: TDATU imeni Dmytra Motornoho.
- Dzhendzhero, O. L. (2016). Tvorchia samostiina robota studentiv nespetsialnykh fakultetiv u protsesi vyvchennia dystsypliny «Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam)». [Creative individual work of the students of non-special departments in the process of studying the «Ukrainian language (for professional purposes)» discipline]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriiia: Pedahohichni nauky*, 135, (pp. 167-171). Chernihiv: ChNPU imeni T.H. Shevchenka.
- Zadorozhna, I. P. (2012). *Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsii samostiinoi roboty maibutnykh uchyteliv z ovolodinnia anhlo-movnoiu komunikatyvnoiu kompetentsiieiu: avtoref. dys... d-ra pedahohichnykh nauk. [Theoretical and methodical bases of organizing future teachers' independent work on mastering the English communicative competence: Extended abstract of Doctor's thesis]*. Kyiv.
- Kartel, T. M. (2006). Samostiina robota studentiv yak umova yikh profesiinoho stanovlennia. [Independent work of students as a condition for their professional development]. *Naukovi pratsi*, 37 (Vol. 50, pp. 76–81).
- Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. Kyiv: Yurinkom Inter.
- Pankevych, O. O. (2015). Samostiina robota studentiv v umovakh implementatsii Zakonu «Pro vyshchu osvitu» (na prykladi vyvchennia dystsypliny «Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam») [Students' independent work under the conditions of implementation of the Law «On higher education» (on the example of studying the «Ukrainian language for professional purposes» discipline)]. *Nauchnyy progress i ego rol. materialy VII (LIX) Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii po filosofskim, filologicheskim, yuridicheskim, pedagogicheskim, ekonomicheskim, psikhologicheskim, sotsiologicheskim i politicheskim naukam – Scientific progress and its role, proceedings of the of the VII (LIX) International Scientific and Practical Conference on Philosophical, Philological, Legal, Pedagogical, Economic, Psychological, Sociological and Political Sciences (Ukraine, Kiev)* (pp. 54–60). Gorlovka: FOP Pantyukh Yu.F.
- Sytnik, T. (2021). Orhanizatsiia samostiinoi roboty studentiv v umovakh karantynnykh obmezhen [Organization of students' independent work under the conditions of quarantine restrictions.]. *Molod i rynek*, 2 (188), (pp. 43–48).

- Udod, L. V. (2014). Samostiina robota yak zasib motyvatsii studentiv do vuvchennia ukraïnskoi movy za profesiinym spriamuvanniam [Independent work as a means of motivating students to study the Ukrainian language for professional purposes]. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 1 (1) (pp.74–83). Kherson.
- Khmil, O. V., Kaskova, L. F., Khmil, D. O., Kolot, E. H., Berezhna, O. E., & Soloshenko, Yu. I. (2017). Metody orhanizatsii samostiinoi roboty v suchasnomu navchanni studentiv [Methods of organizing independent work in modern student learning]. *Innovatsiini tekhnolohii v orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv medychnykh osvitnikh zakladiv – Innovative technologies in the organization of independent work of students of medical educational institutions*, proceedings of the educational and scientific conference with international participation (pp. 176–177). Poltava.
- Shepherd, C. (2001). M is for Maybe. *Tactix: Training and communication technology in context*, p. 5.

Стаття надійшла до редакції 30.11.2021

Humeniuk I.

ORCID ID 0000-0002-0790-6732

PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Pedagogy of Primary Education,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine)

E-mail: imix@ukr.net

Гуменюк І.

ORCID ID 0000-0002-0790-6732

Кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри педагогіки початкової освіти,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
(м. Івано-Франківськ, Україна)

E-mail: imix@ukr.net